

สำนักงานที่ดินจังหวัดสงขลา	๑๙๖๘
วันที่	๓๐ ม.ค. ๒๕๖๘
เวลา	๑๓:๖๖ น.

ที่ ๘๗๑๑.๓/ว ๑๙๖๘

ถึง จังหวัดทุกจังหวัด

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๘๗๑๑.๓/ว ๔๗๙ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๘
ได้ส่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะเป็นบัตรที่ดิน
สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๘
มาเพื่อทราบและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ นั้น

กรมที่ดินขอเรียนว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็น
สาธารณะเป็นบัตรที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง
พ.ศ. ๒๕๖๘ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๖ ตอนพิเศษ ๓๔ หน้า ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม
๒๕๖๘ แล้ว ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดหรือดาวน์โหลดเอกสารได้ผ่าน QR Code ท้ายหนังสือนี้

✓ - ห้องประหาร

- ผู้มีอำนาจอนุญาต

ผู้ดูแลรายการ ผู้ดูแลที่ดิน

กลุ่มงาน ฝ่ายควบคุมฯ

ฝ่ายทะเบียน

แจ้งทุกสำนักงาน กลุ่มฯ/ฝ่าย ทราบ ปฏิบัติ

(นางสาวปล YE NYU)
๓๐ ม.ค. ๒๕๖๘

สำนักจัดการที่ดินขอเรียน
โทร. ๐ ๒๑๑๑ ๕๕๘๘๘๘ สำนักงานธุรการอาชุโส
โทรสาร ๐ ๒๑๑๓ ๕๑๐๖ ๓๐ ม.ค. ๒๕๖๘

ก.ว.
ก.ว.
(นางสุจิตรา สุขสว่าง)
เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา
๓๐ ม.ค. ๒๕๖๘

ที่ สข ๐๐๒๐.๑/ว ๑๖๙๐

เรียน เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสangขลา สาขาทุกสาขา

สำนักงานที่ดินจังหวัดสangขลา ขอส่งสำเนาหนังสือ
กรมที่ดิน ที่ มท ๐๔๑.๗/ว ๒๗๙๔ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม
๒๕๖๘ เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยน
สภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับ
พลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์
อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๘ ได้ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา มาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(นางเนตรอนงค์ แก้วมณี)

เจ้าพนักงานธุรการอาชุโส ปฏิบัติราชการแทน

เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดสangขลา

- ๓ ก.พ. ๒๕๖๘

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ต. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ.๓๖๐/๒๕๔๘
คดีหมายเลขแดงที่ อ.๑๕๔/๒๕ ญ

ในพระปรมາṇīไชยพระมหาชัตtriy

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๑๐ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙

ระหว่าง { นางคำพง ทองทำมา โดยนายบุญเพชร ทองทำมา
เข้าแทนที่คุกกรณีที่ถึงแก่ความตาย } ผู้ฟ้องคดี
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการ
ใช้อำนาจตามกฎหมาย (อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดีหมายเลขดำ
ที่ ๑๕๔/๒๕๔๘ หมายเลขแดงที่ ๙๐/๒๕๔๘ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองขอนแก่น)
คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของที่นาตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๒๙
ระหว่าง ๕๖๔๑ ๔๙๑๖ เลขที่ดิน ๑๖ หน้าสำรวจ ๕๐๓๔ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน
จังหวัดมหาสารคาม เนื้อที่ประมาณ ๓๔ ไร่ ๑ งาน ๑๐ ตารางวา ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก
ของที่ดินแปลงดังกล่าวติดกับทางสาธารณูปโภค เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ฟ้องคดี
พบว่า นายวิชิต ราชสีห์ ได้ใช้รถขุดถนนสาธารณะด้านทิศตะวันออกของที่ดินแปลงดังกล่าว
ให้กล้ายเป็นลำหัวย โดยขุดรุกล้ำเข้ามาในที่ดินของผู้ฟ้องคดีและนำดินที่ขุดมาถมในที่ดิน
ของผู้ฟ้องคดี เป็นเหตุให้พังเสียหาย ๑๐ ล.ก. ๒๕๕๒

ศาลปกครองสูงสุด

๑๐ มิ.ย. ๒๕๕๒

ได้แจ้งความ...

ได้แจ้งความร้องทุกข์ที่สถานีตำรวจนครบาลเชียงยืนและขอรังวัดสอบเขตที่ดิน ผลการรังวัดสอบเขตที่ดินปรากฏว่าที่ดินของผู้ฟ้องคดีถูกบุกรุกทำลายทั้งส่วนที่ถูกชุด เป็นลำหัวยและนำดินมากองเป็นคันขอบลำหัวย รวมเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๙๖ ตารางวา ส่วนผลการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจปรากฏว่าผู้ที่ดำเนินการขุดถนนให้เป็นลำหัวย คือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด พี.ที.ที. ซึ่งรับจ้างผู้ถูกฟ้องคดีให้ทำการก่อสร้างฝายน้ำลั้นคอนกรีต เสริมเหล็กและขุดลอกลำหัวยหัวฝายบ้านเชียงยืน และห้างหุ้นส่วนจำกัด พี.ที.ที. ตกลงว่า จะแก้ไขส่วนที่บุกรุกที่ดินของผู้ฟ้องคดีและชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่ในที่สุดกลับปฏิเสธความรับผิดโดยอ้างว่ากระทำการตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีสั่งการ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดี ก็ไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาระเบื่องนี้ ทั้งที่รับว่าจะแก้ไขให้ใช้ทางสัญจรได้ดังเดิม จนทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายมากขึ้น เนื่องจากต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการติดตาม เรื่องต่างๆ และดินที่กองไว้ถูกน้ำชะไ碌เข้ามาในที่ดินของผู้ฟ้องคดีมากขึ้น ทำให้ผู้ฟ้องคดี เสียโอกาสในการทำงานและปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยว ไม่สามารถใช้ถนนในการสัญจร และขณะส่งผลผลิตได้ นอกจากราคา เมื่อถนนสาธารณะถูกทำลายไปทำให้ผู้ที่จะซื้อที่ดินของผู้ฟ้องคดียกเลิกการซื้อ ผู้ฟ้องคดีจึงเสียโอกาสที่จะขายที่ดินแปลงดังกล่าวด้วย

ขอให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำให้ทางสาธารณะสามารถใช้สัญจรถได้ดังเดิม และทำให้ที่นา ของผู้ฟ้องคดีที่ถูกทำลายกลับคืนสู่สภาพเดิม

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ดังนี้ (๑) ค่าใช้จ่ายที่เสียไป ในการดำเนินการถอนเครื่องรับคำฟ้อง เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท (๒) ค่าเสียโอกาสในการทำงาน จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ต่อปี และการปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ต่อครึ่ง (๓) ค่าเสียหายจากการที่ไม่อาจใช้ทางสาธารณะนั้นส่งพืชผลทางการเกษตรออกสู่ตลาด และสัญจรถไปได้ เดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท นับจากวันที่ทางสาธารณะถูกทำลายจนถึงวันฟ้อง เป็นเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท (๔) ค่าเสียหายจากการที่ที่ดินเสื่อมราคากลางความเป็นชุมชนเมือง และเสียโอกาสที่จะขายที่ดินได้ราคาดี เพราะทางสาธารณะถูกทำลาย เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าธรรมเนียมศาลและค่าทนายความ

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด พี.ที.ที. ให้ทำการก่อสร้างฝายน้ำลั้นคอนกรีตเสริมเหล็กและขุดลอกลำหัวยหัวฝาย ณ บ้านเชียงยืน หมู่ที่ ๔ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยก่อสร้างฝายขนาดกว้าง ๘ เมตร

/สันฝายสูง...

สันฝายสูง ๑.๕๐ เมตร พนังข้างสูง ๓ เมตร ตามแบบมาตรฐาน มข. ๒๕๒๗ จำนวน ๑ แห่ง และชุดลอกลำหัวย ขนาดปากกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๘๐๐ เมตร ลึก ๒ เมตร ลาดเอียง ๑ ต่อ ๒ ปริมาณดิน ๑๐,๕๖๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมป้ายโครงการ จำนวน ๑ ป้าย ค่าจ้างจำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท กำหนดงานแล้วเสร็จภายในหนึ่งวันรือย์สิบวัน นับจากวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ถึงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ และคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจสอบงานจ้างเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ โดยผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานล่าช้ากว่ากำหนดในสัญญาจ้าง เป็นระยะเวลาหนึ่งร้อยเก้าวัน โครงการดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่ราษฎรหมู่บ้านเชียงยืนได้มีหนังสือถึงนายสมชาย นาคโยธิน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เขตอำเภอเชียงยืน ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการชุดลอกลำหัวยชั้น และ นายสมชายได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๓ ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ถูกฟ้องคดี สนับสนุนงบประมาณในการชุดลอกลำหัวยและก่อสร้างฝายน้ำล้นเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งผลการสำรวจปรากฏว่าด้านทิศเหนือของลำหัวยชั้นมีฝายน้ำล้นอยู่ ๑ ฝาย โดยอำเภอเชียงยืน เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ และตลอดลำหัวยก็ดีนั่นเขิน ผู้ถูกฟ้องคดี จึงนำข้อมูลจากการสำรวจดังกล่าวมาพิจารณาจัดสรรงบประมาณโดยผ่านการอนุมัติ ของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม และผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือขออุทิศที่ดิน จากเจ้าของที่ดินข้างเคียงเพื่อสร้างที่ดินบางส่วนให้ทำคันเดินและใช้เป็นทางสาธารณะประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือที่ มค ๔๑๐๓/๙๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ ขอความร่วมมือ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืนตรวจสอบความช้าช่อนของโครงการ องค์การบริหาร ส่วนตำบลเชียงยืนก็ได้มีหนังสือที่ มค ๗๔๔๐/๔๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ ยินยอมให้ ผู้ถูกฟ้องคดีเข้าดำเนินการตามโครงการได้ โดยมิได้มีการห่วงติงว่าสถานที่ดังของโครงการเป็น ถนนสาธารณะแต่อย่างใด จากพยานหลักฐานดังกล่าวยืนยันได้ว่าสถานที่ดังของโครงการนี้ มิได้เป็นถนนสาธารณะ หากแต่เป็นลำหัวยชั้นที่มีสภาพของลำหัวยดีนั่นเขิน ผู้ถูกฟ้องคดี จึงไม่จำต้องขออนุญาตเปลี่ยนสภาพที่สาธารณะประโยชน์จากอย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง และก็อีกดีว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งให้เจ้าของพื้นที่ผู้มีอำนาจจัดการดูแล คือ องค์การบริหารส่วน ตำบลเชียงยืนทราบแล้ว จึงเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืนจะต้องประสาน และรายงานให้อำเภอเชียงยืนทราบตามมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติสถาบันและ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

/กรณีที่ผู้ฟ้องคดี...

๔

กรณีที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวหาว่า โครงการชุดลอกจำหัวยชันของผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้ฟ้องคดี คิดเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๙๖ ตารางวา นั้น ผู้รับจ้าง คือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด พี.ที.ที. ได้เจรจา กับผู้ฟ้องคดีที่สถานีตำรวจนครบาลอำเภอเชียงยืน และทำเป็นบันทึกตกลงว่า ผู้รับจ้างยินยอมชดใช้ค่าเสียหายในส่วนที่ได้ทำลายต้นไม้ และก่อไฟของผู้ฟ้องคดี เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีความเสียหายส่วนนี้แล้ว หากผู้ฟ้องคดีไม่ประสงค์จะ settling ที่ดินบางส่วนให้กำกันคู่ต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดียินดีที่จะรับผิดชอบแก้ไขพื้นที่ที่ทำนาให้กลับสู่สภาพเดิม โดยนำดินที่ถมรุกล้ำออกจากที่นาของผู้ฟ้องคดีและปรับพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม และยินยอมรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายจากการที่ไม่สามารถทำนาในเนื้อที่ดังกล่าวได้ในช่วงฤดูทำนาของปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยคำนวนจากพื้นที่ ๑ ไร่ ต่อผลผลิตข้าว ๕๘๘ กิโลกรัม ในราคากิโลกรัมละ ๕.๑๐ บาท เป็นเงิน ๒,๖๙๗.๘๐ บาท จำนวน ๒ ไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๕,๓๙๕.๖๐ บาท ทั้งนี้ ตามข้อมูลสรุปสภาพการทำนาจังหวัดมหาสารคาม ปี พ.ศ. ๒๕๕๕/๒๕๕๖ ของสำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายจากการที่ไม่อาจใช้ทางสาธารณะสัญจรไปมาและขันส่งพืชผลทางการเกษตรออกจากสู่ตลาดได้นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีขอปฏิเสธข้อกล่าวหาว่า เพราะโครงการดังกล่าวมิได้ปิดกั้นเส้นทางเข้าออกที่นาของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด เนื่องจากผู้ฟ้องคดีมีเส้นทางเข้าออกที่นาของตนได้ถึง ๓ เส้นทาง ซึ่งใช้ในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรออกจากสู่ตลาดได้เป็นอย่างดี ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายจากการที่ที่นาหรือที่ดินเสื่อมราคาหรือเสียโอกาสที่จะขายได้ราคาดี เพราะทางสาธารณูปโภคทำลายนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีขอปฏิเสธความรับผิดชอบ เพราะผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ทำลายถนนสาธารณะแต่อย่างใดดังที่กล่าวไว้ข้างต้น นอกจากนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการก่อสร้างฝายน้ำลั่นคอนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกจำหัวยชันซึ่งเดิมมีสภาพดีนั้น ทำให้สามารถระบายน้ำลงสู่หนองเชียงยืนได้ดี น้ำไม่ล้นมากทั่วพื้นที่ทำนาของราชภารกิจอยู่บริเวณใกล้เคียงจำหัวยชัน รวมทั้งราชภารกิจยังมีน้ำใช้ในการเพาะปลูกหรือทำการเกษตรหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวอีกด้วย ซึ่งต่างจากเมื่อก่อนที่ยังไม่ได้ก่อสร้างฝายน้ำลั่นคอนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกจำหัวยชัน จึงยังทำให้ราคาของที่ดินที่ติดกับจำหัวยชันหรือที่ดินในบริเวณใกล้เคียงกลับมีราคาสูงขึ้นมากกว่าที่จะทำให้ราคาที่ดินเสื่อมลงดังที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง ขอให้ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้องของผู้ฟ้องคดี

/ผู้ฟ้องคดี...

๕

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การว่า จำหัวยชันที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างอยู่เห็นใจจาก
ถนนสาธารณะขึ้นไปและสิ้นสุดตรงที่ฝ่ายเดิมกันไว้เท่านั้น ซึ่งในการรังวัดสอบเขตที่ดิน
ของผู้ฟ้องคดี นายเฉลียว มหาชัย กำหนดตำบลเชียงยืน ได้ร่วมตรวจสอบแนวเขตที่ดิน
และยืนยันสภาพทางสาธารณูปโภคโดยให้คงสภาพเป็นทางสาธารณูปโภคไว้ดังเดิม
และตามรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการตามคำสั่งอำเภอเชียงยืน
ที่ ๒๗๒/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ตามที่ผู้ฟ้องคดีได้ร้องเรียนต่อนายอำเภอเชียงยืน
และผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม ก็ระบุว่าเดิมสภาพที่ดินเคยเป็นทางสาธารณูปโภค
แต่สภาพปัจจุบันกลับเป็นคลองสาธารณะและทำเป็นฝายกันน้ำ โดยการเข้ามา
ดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยน
สภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้
เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ และไม่ได้ขออนุญาต
นายอำเภอห้องที่ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณะประโยชน์หรือทางสาธารณะประโยชน์
ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๙๗ และนายอำเภอเชียงยืน
ได้มีหนังสือ ที่ มค ๐๗๑๙/๒๖๑๓ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ แจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด
จังหวัดมหาสารคามด้วยแล้ว ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นการเปลี่ยนแปลง
สภาพที่สาธารณะจากทางสาธารณูปโภคเป็นลำห้วยโดยมิได้ดำเนินการขอเปลี่ยนแปลงสภาพให้ถูกต้อง
และยังปิดความรับผิดชอบว่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืนที่จะต้องรายงาน
ให้อำเภอเชียงยืนทราบ ทั้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีเพียงแต่มีหนังสือสอบถามองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืน
เพื่อตรวจสอบความช้าช้อนของแผนงานหรือโครงการเท่านั้น ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดี
กล่าวอ้างว่าราชบัณฑิษฐ์บ้านเชียงยืนประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและต้องการลำห้วย
และฝายกันน้ำนั้น ก็ปรากฏว่าที่ดินบริเวณดังกล่าวอยู่ติดกับหนองเชียงยืนซึ่งเป็น
หนองน้ำขนาดใหญ่ สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ตลอดปี แม้แต่เทศบาลเชียงยืนยังต้องนำน้ำ
จากหนองเชียงยืนไปผลิตน้ำประปา ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีและชาวบ้านอีกหลายคน
จึงไม่ต้องการลำห้วยและฝายกันน้ำตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างและไม่ยินยอมอุทิศที่ดินให้
เพราะเป็นการเสียประโยชน์อย่างมหาศาล ส่วนหลักฐานที่เป็นคำขอและคำยินยอมของราษฎร
ที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำมาอ้างนั้นเป็นเพียงพรครพากของผู้เสนอโครงการเท่านั้น นอกจากนั้น
การที่อ้างว่าลำห้วยที่ชุดดังนี้มาทำให้น้ำไหลลงสู่หนองเชียงยืนก็เป็นไปไม่ได้ เพราะระดับ
ท้องห้วยที่ชุดใหม่ต่ำกว่าระดับน้ำในหนองเชียงยืน จึงมีแต่จะทำให้น้ำในหนองเชียงยืน

/ต้องไฟลออก...

ต้องให้หลอกสู่ลำหัวยเท่านั้น และการเชื่อมต่อน้ำสุ่หนองเชียงยืนกีเพิ่งเริ่มกระทำหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว

คำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการยอมรับผิดในการเข้าไปบุกรุกทำลายทรัพย์สินในที่ดินซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ฟ้องคดี โดยผู้ฟ้องคดีมิได้ยินยอม อันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๐ และมาตรา ๓๖๐ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และผู้ฟ้องคดีมิได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากต้นไม้ถูกทำลายที่หัวทุนส่วนจำกัด พ.ท.ท. ยินยอมชดใช้ให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นเพียงค่าเสียหายบางส่วน แต่ผู้ฟ้องคดีฟ้องคดีนี้เพื่อขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายจากการกระทำการของผู้ถูกฟ้องคดีเท่านั้น ส่วนเรื่องการใช้เส้นทางเข้าออกนั้น เมื่อทางสาธารณูปโภคที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์ร่วมกันมาช้านานถูกทำลายให้เป็นลำหัวยแล้ว ชาวบ้านเหล่านั้นรวมทั้งผู้ฟ้องคดีจึงต้องสัญจรบนที่ดินของผู้อื่นซึ่งไม่ใช่ทางสาธารณูปโภค และขณะนี้ก็ปรากฏว่าดินที่ชุดขึ้นเป็นคันคูหัวยเพื่อให้ชาวบ้านสัญจรกับถูกปิดกั้นโดยเจ้าของกรรมสิทธิ์ไปบ้างแล้ว ผู้ฟ้องคดีและชาวบ้านส่วนใหญ่จึงไม่สามารถใช้สัญจรได้และต้องอ้อมไปใช้เส้นทางอื่นที่ใกลกว่าเดิมมาก สำหรับความเสียหายจากการเสียประโยชน์ในการเพาะปลูกที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะชดใช้ให้เพียง ๕,๓๘๕.๖๐ บาท โดยอ้างหลักฐานตามแบบสรุปสภาพการทำนาของจังหวัดมหาสารคามนั้น แบบสรุปดังกล่าวเป็นค่าเฉลี่ยทั่วไป แต่สภาพที่ดินของผู้ฟ้องคดีอยู่ใกล้แหล่งน้ำขนาดใหญ่และอยู่ไม่ห่างจากป่าดงกอโล จึงมีสภาพดินดีและอุดมสมบูรณ์ ทำให้ได้ผลิตผลมากและสามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้ตลอดปี ผู้ฟ้องคดีจึงขออีนยันค่าเสียหายดังเดิมตามค่าฟ้อง และผู้ฟ้องคดีขออีนยันว่าที่ดินของผู้ฟ้องคดีเสื่อมราคาลงดังที่ปรากฏตามหนังสือสัญญาจะซื้อขายที่ดินลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔ ซึ่งผู้จะซื้อให้เวลาผู้ฟ้องคดีหนึ่งร้อยแปดสิบวันในการแก้ไขปัญหารือทางสาธารณูปโภคทำลาย มีฉะนั้นจะยกเลิกสัญญาดังกล่าว

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้กระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๐ และมาตรา ๓๖๐ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพราะผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ทำลายทางสาธารณูปโภค หากแต่สภาพความเป็นจริงเป็นลำหัวยชั้นที่ดีนั่นเป็นความสามารถสัญจารไปมาได้ในช่วงน้ำลดหรือฤดูแล้ง และลำหัวยชั้นก็มิได้สิ้นสุดที่ฝ่ายเดิมกันไว้เท่านั้น ในช่วงฤดูน้ำหลากหรือช่วงฤดูฝน น้ำในลำหัวยชั้นได้ไหลผ่านฝ่ายเดิมลงมาตามลำหัวยชั้นลงสู่หนองเชียงยืนซึ่งเป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ แต่เมื่อลำหัวยชั้นมีสภาพดีนั่นจึงไม่สามารถระบายน้ำลงสู่หนองเชียงยืนได้ทันท่วงที่ เป็นเหตุให้น้ำล้น

/มาทั่วไป...

มาท่วมขังในนาข้าวหรือพื้นที่ทำการเกษตรในบริเวณใกล้เคียงได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ราษฎรบ้านเชียงยืนจำนวนมากจึงมีความประสงค์ให้ผู้ถูกฟ้องคดีสนับสนุนงบประมาณในการชุดลอกลำหัวยักษัน มีเพียงผู้ฟ้องคดีรายเดียวเท่านั้นที่คัดค้านการชุดลอกลำหัวยักษัน จนเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับราษฎรเหล่านั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดี มิได้ทำลายถนนสาธารณะหรือชุดทางสาธารณะโดยชอบให้เป็นลำหัวยตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวหา การดำเนินการตามโครงการของผู้ถูกฟ้องคดีจึงมิได้ผลกฎหมายหรือระเบียบของทวงราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีขอคัดค้านว่า ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ติดกับลำหัวยักษันมิได้ปิดกั้นเส้นทางสัญจรที่เป็นคันคู หากแต่เป็นการล้อมรั้วตามแนวเขตที่ดินของตนเท่านั้น ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าพื้นที่ที่ทำนาของตนมีความอุดมสมบูรณ์นั้น แม้ที่นาจะมีความอุดมสมบูรณ์เพียงใดก็คงไม่สามารถผลิตข้าวได้ถึง ๕,๘๙๓ กิโลกรัม ต่อไร่ อันจะขอให้ชดใช้ค่าเสียโอกาสในการทำนาข้าว จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ได้ และการที่ผู้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียโอกาสในการปลูกพืชผักหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท ต่อครั้ง นั้น ก็ประภูmaj จากคำยืนยันของผู้มีที่นาใกล้เคียงบริเวณโครงการชุดลอกลำหัวยักษันว่าผู้ฟ้องคดีไม่เคยปลูกพืชผักหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวแต่อย่างใด สำหรับค่าวัสดุเสียหายจากการจะซื้อขายที่ดินนั้น ก็เป็นเรื่องระหว่างผู้จะขายกับผู้จะซื้อจะตกลงกัน จึงเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้ฟ้องคดีกับผู้จะซื้อที่ดินที่จะทำสัญญาซื้อขายต่อกัน

ผู้ฟ้องคดียืนคำขอให้ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ช้ำครัวก่อนการพิพากษา โดยสั่งให้เจ้าของที่ดินข้างเคียงที่ปิดกั้นทางเดินเปิดทางให้ผู้ฟ้องคดีเข้าไปสู่ที่นาของตนได้ หรือสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีสามารถใช้เส้นทางเข้าไปทำงานในที่ดินของตนได้ แต่ศาลปกครองชั้นต้นได้ส่วนคู่กรณีแล้วเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีเดินผ่านที่ดินของเอกชนรายอื่นไม่ว่าจะเป็นการใช้ทางโดยวิถีทางหรือในฐานะที่เป็นทางจำเป็นหรือเป็นทางภาระจำยอมก็ได้ ล้วนแต่เป็นเรื่องสิทธิหน้าที่ในฐานะเจ้าของทรัพย์สินที่จะต้องว่ากล่าวกันในระหว่างเอกชนต่อเอกชน หากจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลก็จะต้องนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม กรณีไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองที่จะมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ช้ำครัวก่อนการพิพากษาตามคำขอของผู้ฟ้องคดีได้ ศาลปกครองชั้นต้นจึงมีคำสั่งยกคำขอของผู้ฟ้องคดี

/สำนักงาน...

สำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคามมีหนังสือ ที่ มค ๐๐๑๙/๙๐๙๑ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ ชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นว่า โฉนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๒๘ อยู่ติดกับทางสาธารณูปโภคหรือถนนสาธารณะ ปรากฏตามรูปแผนที่ในโฉนดที่ดิน และระหว่าง ๕๖๔๑ IV ๙๔๑๖ ซึ่งกรณีที่ที่ดินอยู่ติดกับที่สาธารณะปะโยชน์ที่มีสภาพตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง ลำาราง ฯลฯ ถ้าเป็นที่สาธารณะปะโยชน์ที่มีชื่อเรียกในรูปแผนที่ในโฉนดที่ดินจะเขียนชื่อต่อห้วยสภาพที่สาธารณะนั้น เช่น ห้วยแห้ง หนอง滥ahan ถ้าไม่มีชื่อจะเขียนคำว่าสาธารณะปะโยชน์ต่อห้วย เช่น ทางสาธารณะปะโยชน์ห้วยสาธารณะปะโยชน์ ตามข้อ ๓๙ ของระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการเขียนข้างเคียงและการรับรองแนวเขตที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาลปกครองชั้นต้นได้ตรวจสอบบริเวณสถานที่พิพาท และได้ส่วนพยานดังนี้ นายพิชิต ไชยชนะ ตำแหน่งผู้อำนวยการกองช่าง ให้ถ้อยคำว่า ฝ่ายสำรวจได้ตรวจสอบบริเวณโครงการและรายงานว่าสภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นลำห้วย การดำเนินการไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงได้ส่งให้ฝ่ายแผนจัดทำโครงการนี้โดยไม่ได้มีการเวนคืนที่ดินและประชาชนเจ้าของพื้นที่ให้ความยินยอม การขุดลอกลำห้วยได้ดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๔ ถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๔๕

นายสันทัด ทับศรี ตำแหน่งนายช่างโยธา ๖ ให้ถ้อยคำว่า พยานเคยตรวจสอบบริเวณสถานที่พิพาทในเดือนพฤษภาคม ปรากฏว่ามีน้ำซึ่งไหลจากฝายด้านทิศเหนือตามลำารางไปยังด้านทิศใต้ ขณะทำการก่อสร้างไม่ปรากฏว่ามีน้ำ สภาพพื้นที่เป็นลำารางตรงกลางมีกอไฟและต้นไม้ปักคลุม ในขณะที่พยานควบคุมงานไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดคัดค้านการก่อสร้าง

นายวิโรจน์ แสนคำ อธีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลเชียงยืน ให้ถ้อยคำว่า พยานมีที่นาอยู่ติดทางสาธารณูปโภคหรือของที่นาของผู้ฟ้องคดี ที่นาของผู้ฟ้องคดีติดทางสาธารณูปโภคซึ่งเป็นทางดินกว้างประมาณ ๖ เมตร ทางดังกล่าวใช้สัญจรได้ตลอดทั้งปี ไม่มีน้ำท่วมขัง อำเภอเชียงยืนได้สร้างฝายไว้เพื่อกักเก็บน้ำเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๘ แต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ หลังจากที่มีการสร้างฝายดังกล่าวแล้ว ทางด้านทิศใต้ของฝายบังคับใช้สัญจราปีมาได้ตลอดทั้งปี

นายศิริ แสนคำ อาชีพทำนา ให้ถ้อยคำว่า พยานมีที่นาอยู่ด้านทิศเหนือของที่ดินของผู้ฟ้องคดี พยานเดินผ่านทางสาธารณูปโภคที่มีการขุดเป็นลำห้วยไปทำนา สภาพทางเดิม

/ เป็นทางเกวียน...

เป็นทางเกวียนต่างก่าว่าที่นาหั้งสองข้าง มีคันกันน้ำสองฝั่งไม่ให้น้ำเข้านา ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคมจะมีน้ำหลาจากดงกอลงมาตามทางสาธารณะ โดยในวันที่ฝนตกจะมีน้ำสูงประมาณ ๕๐ เซนติเมตร ถึง ๖๐ เซนติเมตร เมื่อฝนหยุดตกน้ำจะแห้งหมด หากน้ำล้นจากฝายที่อำเภอเชียงยืนจัดทำไว้ทางด้านทิศเหนือก็จะไหลผ่านตามทางสาธารณะนี้

นายทองอินทร์ หาสุวอ อชีพพานา ให้ถ้อยคำว่า พยานมีที่นาอยู่ห่างจากด้านทิศเหนือบริเวณที่พิพากประมาน ๒๐๐ เมตร บริเวณที่ชุดลำหัวพิพากเดิมซึ่อหัวยัง มีน้ำไหลผ่านในฤดูฝน ในฤดูแล้งใช้สัญจรได้ พยานเป็นผู้ประสานงานกับราชภร ที่มีที่ดินบริเวณที่ชุดลำหัวเพื่อสอบถามความประสงค์ในการจัดทำโครงการ และให้ลงชื่อในหนังสือยินยอม มีผู้ให้ความยินยอมทางด้านทิศตะวันออก ๕ คน ด้านทิศตะวันตก ๒ คน แต่ผู้พ้องคิดไม่ได้ให้ความยินยอม

อาศิบดีกรมวิชาการเกษตรมีหนังสือที่ กษ ๐๗๐๙/๔๑๙๒ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖ ชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นว่า สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก ๒๕๔๔/๒๕๔๕ โดยศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระบุว่าผลผลิตข้าวเฉลี่ยของประเทศไทยในฤดูนาปี ๓๘๐ กิโลกรัม ต่อไร่ ฤดูนาปรัง ๖๗๒ กิโลกรัม ต่อไร่ ผลผลิตข้าวเฉลี่ยสูงสุดของประเทศไทยอยู่ที่จังหวัดหนองบุรี ในฤดูนาปี ๙๔๔ กิโลกรัม ต่อไร่ ฤดูนาปรัง ๗๗๒ กิโลกรัม ต่อไร่ ส่วนผลผลิตข้าวเฉลี่ยของจังหวัดมหาสารคามในฤดูนาปี ๓๔๘ กิโลกรัม ต่อไร่ ฤดูนาปรัง ๔๘๙ กิโลกรัม ต่อไร่

สำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม สาขาเชียงยืน มีหนังสือที่ มค ๐๐๑๙.๐๙/๔๑๕๘ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๖ ชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๑๐๒๙ มีราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ดินเป็นเงิน ๑,๙๘๓,๗๕๐ บาท และที่ดินบริเวณใกล้เคียงไม่มีรายการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมแต่อย่างใด

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยในเนื้อหาของคดีสองประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินโครงการก่อสร้างฝายน้ำล้น ค่อนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกลำหัวยัง เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และประเด็นที่สอง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินโครงการก่อสร้างฝายน้ำล้นค่อนกรีตเสริมเหล็ก และชุดลอกลำหัวยังรุกล้ำเข้าไปในที่นาของผู้ฟ้องคดี เป็นการกระทำละเมิดหรือไม่ถ้าเป็นการกระทำละเมิด ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเพียงได

ในประเด็นที่หนึ่ง...

ในประเด็นที่หนึ่ง ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินโครงการก่อสร้างฝายน้ำลั่นคอนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกลำหัวยันโดยอ้างว่าราชภารังขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าวผ่านนายสมชาย นาคโยธิน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เนื่องจากบ้านเชียงยืน หมู่ที่ ๔ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เป็นหมู่บ้านที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร ในช่วงฤดูแล้งหรือหลังฤดูกาลงเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืน ตามมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๖๘ แห่งพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ตามมาตรา ๖๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน บัญญัติว่า อำนาจดังกล่าวไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในอันจะดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบลแต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้า ตามสมควร เมื่อพิจารณาประกอบกับอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๔๕ (๙) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ และมาตรา ๑๗ (๒๔) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเห็นว่า การดำเนินการโครงการก่อสร้างฝายน้ำลั่นคอนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกลำหัวยันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืนทราบล่วงหน้าตามสมควร ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการสำรวจความเป็นไปได้ของโครงการตามขั้นตอนก่อนดำเนินโครงการโดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืนและอำเภอเชียงยืนมีส่วนร่วมพิจารณาและร่วมชี้กำหนดบริเวณที่จะดำเนินโครงการก่อนหรือไม่ ผู้ถูกฟ้องคดีเพียงแต่มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๔ ขอความร่วมมือให้องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืนตรวจสอบความชำรุดของโครงการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงยืนมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ แจ้งว่ายินยอมให้ผู้ถูกฟ้องคดีเข้าไปดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวได้ แต่จากการรายงานของปลัดอำเภอเชียงยืนที่รายงานต่อนายอำเภอเชียงยืนตามหนังสือ ที่ นค ๐๗๑๘/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ความว่าเดิมสภาพที่ดินเคยเป็นทางสาธารณประโยชน์แต่สภาพปัจจุบันกลایเป็นลำหัวสาธารณะประโยชน์ โดยผู้ถูกฟ้องคดีเข้ามาดำเนินการโดยไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็น

/สาธารณสมบัติ...

สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ และไม่ได้ขออนุญาตนายอำเภอท้องที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณะประโยชน์หรือทางสาธารณะประโยชน์ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๘๗ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่ทำการสำรวจข้อมูลก่อนเสนอโครงการ เพราะถ้าได้ทำการสำรวจพื้นที่แล้วจะต้องรู้ว่าพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเป็นทางสาธารณะประโยชน์ และหากมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์เป็นลำหัวสาธารณะประโยชน์ตามคำร้องของราษฎรจริง ผู้ถูกฟ้องคดีก็อาจทำได้ตามข้อ ๔ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินโครงการดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการขอเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดในระเบียบดังกล่าว ซึ่งถือเป็นขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ จึงถือว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในประเด็นที่สอง ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่า เมื่อศาลมีวินิจฉัยแล้วว่า การดำเนินการโครงการนี้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทำสัญญาจ้างเหมาห้างหุ้นส่วนจำกัด พ.ท.ท. เป็นผู้ดำเนินการตามโครงการตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยผู้ถูกฟ้องคดียังคงมีอำนาจสั่งการและกำกับดูแลการดำเนินการตามโครงการไว้ จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายโดยชอบหมายให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ดำเนินการแทน เมื่อผู้รับจ้างได้ชุดทางสาธารณประโยชน์ที่ผู้ฟ้องคดีและชาวบ้านใช้สัญจรมาเป็นเวลานานให้กลายเป็นลำหัวโดยชุดรุกเข้ามาในที่นาของผู้ฟ้องคดีและนำดินที่ชุดขึ้นมาถมในที่นาของผู้ฟ้องคดีรวมเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๙๖ ตารางวา ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังที่ได้วินิจฉัยข้างต้น และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี กรณีจึงเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจของผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งศาลปกครองชั้นต้นเห็นสมควรกำหนดค่าสินใหม่ทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดีโดยคำนึงถึงพุทธิการณ์และความร้ายแรงของการละเมิด ตามมาตรา ๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้ (๑) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีจัดการโดยวิธีใดๆ เพื่อให้พื้นที่ที่ทำนา

ศาลปกครองสูงสุด

๑๐ ส.ป. ๒๕๕๒

/ของผู้ฟ้องคดี...

ของผู้ฟ้องคดีที่ผู้รับจ้างนำดินไปถม จำนวนเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๙๖ ตารางวา กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว (๒) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเรื่องที่ดินของผู้ฟ้องคดีที่จ่ายเป็นค่ารังวัดที่ดิน จำนวน ๕,๔๖๐ บาท ตามใบเสร็จของสำนักงานที่ดินเลขที่ ๒๘๓ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๕ (๓) ผู้ถูกฟ้องคดียอมรับตามคำให้การว่าตนดีที่จะรับผิดแก้ไขพื้นที่ท่านาของผู้ฟ้องคดีโดยนำดินที่ถมรุกล้ำออกจากที่นาของผู้ฟ้องคดี และตอบแต่งพื้นที่ท่านาให้กลับสู่สภาพเดิม และยินยอมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจากการไม่สามารถทำงานในเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๙๖ ตารางวา ในช่วงฤดูทำงานปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยคำนวนจากพื้นที่ ๑ ไร่ ต่อผลผลิตข้าว ๕๗๘ กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ ๕.๑๐ บาท จำนวน ๒ ไร่ รวมเป็นเงิน ๕,๓๙๕.๖๐ บาท โดยเหตุเกิดเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๕ ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๕ ว่าผู้ถูกฟ้องคดีทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียโอกาสในฤดูทำงานในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อพิจารณาประกอบกับหนังสือของกรมวิชาการเกษตรที่ชี้แจงต่อศาลปกครองชั้นต้นว่าผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ยของจังหวัดมหาสารคามในฤดูนาปีประมาณ ๓๔๘ กิโลกรัม ต่อไร่ จึงเห็นว่าราคาที่ผู้ถูกฟ้องคดียอมรับผิดเป็นราคาน้ำที่เหมาะสม เห็นควรกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวเฉพาะปีการทำงาน ๒๕๔๕ เป็นเงิน ๕,๓๙๕.๖๐ บาท ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดียอมรับผิด ส่วนค่าเสียโอกาสปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาี้ ประมาณ ๓๔๘ กิโลกรัม ต่อไร่ จึงเห็นว่าราคาน้ำที่ผู้ฟ้องคดีไม่เคยปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว เห็นสมควรไม่กำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ (๔) จากการเดินเพชญสืบของศาลปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดียังใช้ทางสาธารณูปโภคดังกล่าวขึ้นเพื่อผลทางการเกษตรออกสู่ตลาดและสัญจรไปมาได้ ความเสียหายจากการที่ไม่อาจใช้ทางสาธารณูปโภคดังกล่าวขึ้นเพื่อผลทางการเกษตรออกสู่ตลาดและสัญจรไปมาตามคำขอของผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช้ความเสียหายที่แท้จริง ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิได้รับค่าเสียหายในส่วนนี้ (๕) ค่าเสียหายจากการที่ดินเสื่อมราคากลางๆ ที่นาของผู้ฟ้องคดีอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๒ กิโลเมตร จึงไม่ทำให้ที่ดินเสื่อมราคากลางๆ ที่นาของผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช้ความเสียหายที่จะขายที่ดินได้ราคาน้ำที่ต่ำกว่าที่ถูกทำลายนั้น เห็นว่า สัญญาซื้อขายที่ดินเป็นสัญญาระหว่างเอกชนกับเอกชนที่จะตกลงกันตามความพอใจของทั้งสองฝ่าย ค่าเสียหายส่วนนี้ไม่ใช้ค่าเสียหายที่แท้จริง ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ควรได้รับเงินไปกว่าความเสียหายที่แท้จริง เพราะบุคคลไม่อาจแสวงหากำไรจากความเสียหายที่บุคคลอื่นก่อให้เกิดขึ้นแก่ตน (๖) ค่าธรรมเนียมศาลมันน์ ศาลมะคีนให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งหมดหรือบางส่วนตามส่วนของ

/การชนะคดี...

การชนะคดีตามมาตรา ๗๒ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนค่าทนายความนั้น ไม่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชำระค่าทนายความแทนผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาและมีคำบังคับ ดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีปรับสภาพที่นาของผู้ฟ้องคดีให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุด

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการขอเปลี่ยนสภาพการใช้ทางสาธารณูปโภคดังกล่าวตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดิน ให้เป็นสาธารณูปโภคด้วยการรับรองให้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีใช้เงินให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพื่อทดแทนความเสียหายภายนอกที่ได้รับจากคดีต่อศาลจำนวน ๕,๕๖๐ บาท (๑) ค่าเสียหายจากการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน จนถึงวันฟ้องคดีต่อศาล จำนวน ๕,๕๖๐ บาท (๒) ค่าเสียหายจากการเสียโอกาสในการทำงาน เป็นเงิน ๕,๓๘๕.๖๐ บาท (๓) คืนค่าธรรมเนียมศาลให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามส่วนของการชนะคดี

๔. คำขอออกจากนี้ให้ยกเสีย

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีเห็นด้วยอย่างยิ่งที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีปรับสภาพที่นาของผู้ฟ้องคดีให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุด แต่ผู้ฟ้องคดีขออุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นที่พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการขอเปลี่ยนสภาพการใช้ทางสาธารณูปโภคดังกล่าวตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคด้วยการรับรองให้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ซึ่งคล้ายกับว่าศาลยอมรับให้มีการชุดทางสาธารณูปโภคให้เป็นคลอง เพียงแต่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามขั้นตอนเท่านั้น ทั้งที่ศาลปกครองชั้นต้นฟังเป็นยุติแล้วว่าที่ดินบริเวณที่ชุดเป็นลำหัวยังเป็นทางสาธารณูปโภค และเป็นการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และผู้ฟ้องคดีรวมทั้งชาวบ้านที่มีที่นาใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อน การดำเนินการตามโครงการนี้ไม่ได้รับประโยชน์จริง ตามข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกฟ้องคดี และสมควรแก้ไขโดยเปลี่ยนสภาพที่ดินให้เป็นทางสาธารณูปโภค เช่นเดิม เพราะเดิมผู้ฟ้องคดีและชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงได้เคยใช้ทางสาธารณูปโภคนี้สัญจรเข้าออกหรือขับขันเพื่อผลการเกษตร แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุด

๑๐ มิ.ย. ๒๕๕๒

ขึ้นแล้วกลับ...

ขึ้นแล้วกลับต้องสัญจรบันทึกของผู้อื่นที่ไม่ใช่ทางสาธารณูปการทั้งยังปรากฏว่าเจ้าของที่ดินได้ล้อมรั้วปิดกั้นทางสัญจربีบ้างแล้ว จึงต้องอ้อมไปใช้เส้นทางอื่นซึ่งใกล้กว่าเดิมมาก และรถยนต์ก็ไม่สามารถเข้าถึงที่ดินของผู้ฟ้องคดีได้ ผู้ฟ้องคดีและชาวบ้านใกล้เคียง อีกหลายคนไม่ต้องการลำหัวยและฝ่ายดังกล่าว จึงไม่ยอมลงชื่อยินยอมอุทิศที่ดินให้แต่ผู้มีอิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่นได้พยายามผลักดันโครงการนี้ขึ้นมาโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของราษฎรส่วนใหญ่ นอกจากนั้น การชุดตนสาธารณะเป็นลำหัวย ยังทำให้ที่ดินมีราคาต่ำลง และยังจะต้องแก้ไขเอกสารสิทธิ์ในที่ดินใหม่จากเดิมจดทางสาธารณะโดยชั้นเป็นจดลำหัวยชั้นซึ่งก่อให้เกิดความวุ่นวายสับสนขึ้นอีก ดังนั้น การมีสภาพเป็นถนนสาธารณะโดยชั้นเดิมจะทำให้ชาวบ้านได้รับประโยชน์มากกว่า เป็นลำหัวย เช่นปัจจุบัน จึงขอให้ศาลปกครองสูงสุดแก้ไขคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น จากการชุดเป็นลำหัวยให้เป็นถนนสาธารณะโดยชั้นใหม่ใช้สัญจรไปมาได้เช่นเดิม

ส่วนประเด็นเรื่องค่าเสียหายอันเกิดจากการกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดีว่า มีเพียงใดนั้น ผู้ฟ้องคดีขออุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดค่าเสียหายจากการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องที่ดินจนถึงขั้นฟ้องคดีต่อศาลแพ่งค่ารังวัดที่ดิน จำนวน ๕,๕๖๐ บาท เท่านั้น เพราะยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนอื่นอีก ไม่ว่าจะเป็นค่าพาหนะค่าป่วยการของพยานที่ไปให้การต่อพนักงานสอบสวน และค่าเสียเวลาในการประกอบกิจการอย่างอื่นของผู้ฟ้องคดี ซึ่งล้วนมีสาเหตุมาจาก การชุดดินรุกร้าวที่นาของผู้ฟ้องคดี การที่ผู้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายส่วนนี้เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท จึงสมควรกำหนดให้ผู้ฟ้องคดี สำหรับค่าเสียโอกาสในการทำงานและการปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ๘๐,๐๐๐ บาท ต่อครั้ง ดังนั้น ค่าเสียหายจากการเสียโอกาสในการทำงานจึงไม่ใช่คิดเฉพาะ ในปีเกิดเหตุและฟ้องคดีเท่านั้น แต่ต้องคิดเรื่อยไปจนกว่าจะมีการแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพเดิมหรือมีคำพิพากษาให้แก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพเดิมแล้ว จึงต้องคิดต่อ กันสามปี รวมเป็นเงิน ๑๖,๑๕๖.๙๐ บาท ส่วนการปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว นั้น ผู้ฟ้องคดีได้ทำเป็นประจำทุกปี มีรายได้ไม่ต่ำกว่าปีละ ๔๐,๐๐๐ บาท ต่อครั้ง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ก็ได้เตรียมกุญแจเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายไว้แล้วแต่ได้เกิดเหตุการณ์นี้ขึ้นเสียก่อน การที่อ้างว่า ชาวบ้านที่มีไร่นาใกล้เคียงให้การสอนคล้องกันว่าผู้ฟ้องคดีไม่เคยปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ก็ไม่ปรากฏคำให้การของชาวบ้านดังกล่าวว่ามีผู้ใดบ้าง ผู้ฟ้องคดีจึงไม่เห็นด้วยที่ศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองสูงสุด

๑๐ ต.ย. ๒๕๕๒

ไม่กำหนด...

ไม่กำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายจากการที่ไม่อาจใช้ทางสาธารณะโดยชั่วโมงพิชผลจากการเกษตรอกรสูตรลาดและสัญจรไปมาได้เดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท นับจากวันที่ทางสาธารณะถูกทำลายจนถึงวันฟ้อง เป็นเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท ก็เป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงและเกิดมาถึงปัจจุบัน เพราะเจ้าของที่ดินข้างเคียงได้ล้อมรั้วปิดถนนที่ผู้ฟ้องคดีเคยใช้สัญจรแล้วเนื่องจากไม่ใช่ถนนสาธารณะ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่สามารถส่งพิชผลทางการเกษตรอกรสูตรลาดและสัญจรเข้าออกที่ดินโดยใช้ยานพาหนะได้ จึงสมควรกำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดีด้วย และแม้ว่าที่นาของผู้ฟ้องคดีจะอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ ๒ กิโลเมตร แต่อยู่ห่างจากตลาดเทศบาลอำเภอเชียงยืนไม่เกิน ๑ กิโลเมตร ที่นี่ที่บบริเวณดังกล่าวกำลังมีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์จำนวนมาก จึงกำลังจะกลายเป็นชุมชนเมือง เจ้านักงานที่ดินได้กำหนดราคาประเมินที่ดินของผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๙ ทั้งแพงมีราคา ๒,๖๖๓,๗๕๐ บาท ซึ่งใกล้เคียงกับราคามาตรสัญญาจะซื้อขายที่ดิน เมื่อการยกเลิกสัญญาดังกล่าวเกิดจากการกระทำการกระทำการที่ดินเสื่อมราคาก่อนความเป็นชุมชนเมือง ผู้ฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายจากการที่ที่ดินเสื่อมราคาก่อนความเป็นชุมชนเมือง และเสียโอกาสที่จะขายได้ราคามาก เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ผู้ฟ้องคดีจึงไม่เห็นด้วยที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่กำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ขอให้ศาลมีคำพิพากษาของศาลมีผลตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาของศาลมีผลตั้นให้เป็นไปตามคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลมีผลตั้นในประเด็นที่สอง แต่ไม่เห็นด้วยในประเด็นที่หนึ่งที่วินิจฉัยว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินโครงการก่อสร้างฝายน้ำลันคอนกรีตเสริมเหล็กและขุดลอกลำหัวยชั้น เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากตามเอกสารท้ายคำคัดค้านคำให้การหมายเลข ๓ และหมายเลข ๔ ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ทำเครื่องหมายด้วยตนเองแสดงที่ตั้งของฝายเดิม และฝายใหม่รวมทั้งส่วนภาพถ่ายของฝายเดิมด้วยนั้น เมื่อฝายเดิมสร้างโดยอำเภอเชียงยืน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ จึงเป็นไปไม่ได้ที่อำเภอเชียงยืนจะสร้างฝายปิดกั้นวางทางสาธารณะ และตามภาพถ่ายของฝายเดิมจะเห็นได้ชัดเจนว่าฝายเดิมสร้างปิดกั้นวางทางน้ำของลำหัวยชั้น สภาพด้านหน้าและด้านหลังของฝายจะเป็นลำหัวย โดยทั้งสองฝั่งหัวยเป็นคันคูนา และเมื่อด้านทิศใต้ของที่ดินของผู้ฟ้องคดีเป็นหนองน้ำสาธารณะซึ่งหนองเชียงยืน ในฤดูฝนน้ำจากลำหัวยชั้นจะไหลลงมายังหนองเชียงยืนตามเส้นทางจากฝายเดิมมายังฝายใหม่

/ซึ่งสอดคล้องกับ...

ซึ่งสอดคล้องกับถ้อยคำของพยาน คือ นายสันทัด ทับศรี นายทองอินทร์ หาสุวอ และนายศิริ แสนคำ โดยหลังจากที่อำเภอเชียงยืนได้สร้างฝายกันลำหัวยชั้นแล้ว ทำให้ปลายลำหัวยชั้น ไม่มีน้ำไหล สภาพร่องน้ำจึงเกิดตื้นเขินจนใช้สัญจรไปมาตามลำหัวยได้ เมื่อคณะกรรมการ ที่อำเภอเชียงยืนแต่งตั้งออกไปตรวจสอบพื้นที่จึงเห็นสภาพเป็นทางสาธารณะ แต่จะเห็น ได้จากภาพถ่ายว่าพื้นดินเป็นดินทรายห้องหัวย นอกจากนั้น หากบริเวณที่ผู้ถูกฟ้องคดี ขุดลอกเป็นทางสาธารณะจริง ชาวบ้านแห่งที่ ๔ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ย่อมจะต้องร่วมกันร้องเรียนต่ออำเภอเชียงยืน แต่ปรากฏว่ามีผู้ฟ้องคดีเพียงรายเดียว ที่ร้องเรียนเรื่องนี้ ดังนั้น จึงนำเข้าว่าสภาพคล้ายทางสาธารณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีขุดลอกนั้น คือ ลำหัวยชั้นซึ่งตื้นเขินจนดูสภาพคล้ายทางสาธารณะ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีขุดลอกลำหัวยชั้น ซึ่งปลายหัวยตื้นเขินจนราษฎรใช้เป็นทางสัญจรได้ จึงมีการเปลี่ยนสภาพทางสาธารณะ ให้เป็นคลองแต่ย่างได ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะบัดดิของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ ขอให้ ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น โดยพิพากษายกคำบังคับ ในข้อ ๒ ที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการขอเปลี่ยนสภาพการใช้ ทางสาธารณะประโยชน์ตามระเบียบดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีแก้คุกธรรมของผู้ฟ้องคดีว่า ตามหนังสือของราษฎรบ้านเชียงยืน ที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการขุดลอกลำหัวยชั้น เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าราษฎรบ้านเชียงยืน จำนวนมากต้องการให้ผู้ถูกฟ้องคดีขุดลอกลำหัวยชั้น เมื่อลำหัวยชั้นมีสภาพตื้นเขิน จึงไม่สามารถระบายน้ำลงสู่หนองเชียงยืนได้ทันท่วงที่ ทำให้ในฤดูน้ำหลากหรือช่วงฤดูฝน เกิดน้ำล้นท่อมพื้นที่การเกษตรบริเวณใกล้เคียง ได้รับความเสียหายจำนวนมาก การที่ ผู้ถูกฟ้องคดีขุดลอกลำหัวยชั้นและสร้างฝายกันน้ำ นอกจากจะเป็นการบรรเทาความเดือดร้อน ของประชาชนดังกล่าวแล้ว ยังทำให้น้ำไหลลงสู่หนองเชียงยืน และเทศบาลตำบลเชียงยืน ได้นำน้ำดิบจากหนองเชียงยืนไปผลิตน้ำประปาด้วย จึงเป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม หาได้เป็นการสร้างความเดือนร้อนแก่ผู้ได้ตามที่ผู้ฟ้องคดีก่อภารกิจไม่ และผู้ถูกฟ้องคดี ก็มิได้กระทำการเบียบกฎหมายหรือขั้นตอนใดที่ขัดมาทำเป็นคันและทางสาธารณะให้ประชาชนสัญจร ไปมาได้โดยดำเนินการตามหลักวิชาช่างทุกประการ การที่ผู้ฟ้องคดีก่อภารกิจล่าวอ้างว่าเจ้าของที่ดิน

ได้ล้อมรั้วปิดกัน...

ได้ล้อมรั้วปิดกั้นทางสัญจรไปบางส่วนแล้วนั้นก็ไม่เป็นความจริง เพราะเป็นการล้อมรั้วตามแนวเขตที่ดินของตนเท่านั้น สำหรับค่าเสียโอกาสในการทำงานนั้น แม้ผู้ฟ้องคดีจะอ้างว่า พื้นที่ทำงานของตนมีความอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็คงไม่สามารถผลิตข้าวได้ถึง ๕๙๘ กิโลกรัม ต่อไร่ ที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีจำนวน ๕,๓๘๕.๖๐ บาท จึงชอบด้วยเหตุผลแล้ว ส่วนค่าเสียโอกาสในการปลูกพืชหลังการเก็บเกี่ยวข้าวนั้น ตามรายงานระบุวันพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดยืนยันว่าผู้ฟ้องคดีได้ปลูกผักจริง การที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่กำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดี จึงชอบด้วยเหตุผลแล้ว และการที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่าได้รับความเสียหายจากการที่ ที่ดินเสื่อมราคานั้น เป็นเรื่องระหว่างผู้จัดขายกับผู้ซื้อที่จะตกลงกัน ผู้ฟ้องคดีขอปฏิเสธ ความรับผิดโดยสิ้นเชิง นอกจากนั้น การขุดลอกลำหัวยชันแล้วทำความสะอาดสัญจربนคันหัวย ที่ขุดลอก ยังก่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าของที่ดินที่ดินที่ดินล้ำหัวย โดยในฤดูแล้งสามารถสูบน้ำ จากลำหัวยไปใช้ในการเพาะปลูกได้ จึงเป็นการสร้างมูลค่าแก่ที่ดินที่อยู่ติดกับลำหัวย

ผู้ฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีว่า ฝ่ายเดิมที่สร้างโดยอำเภอเชียงยืน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ไม่ได้สร้างกันขวางทางสาธารณูปะ แต่สร้างไว้ด้านทิศใต้สุดของลำหัวยชัน และลำหัวยชันสิ้นสุดที่ฝ่ายเดิมกันไว้เท่านั้น ลำหัวยชันและทางสาธารณูปะอยู่ใต้ลำหัวยชันลงมาจริงที่ดิน ของผู้ฟ้องคดีทางทิศตะวันออกเรื่อยไปจนถึงถนนสายหลัก มีความกว้างประมาณ ๔ เมตร ถึง ๕ เมตร ดังปรากฏตามสำเนาแผนที่ระหว่างของสำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม สาขาเชียงยืน สำเนาโอนดที่ดินของผู้ฟ้องคดีและภาพถ่ายทางสาธารณูปะเดิมก่อนที่ถูกขุด เป็นลำหัวย อีกทั้งตามหนังสือแจ้งผลการสำรวจของเจ้าพนักงานที่ดิน ฉบับลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ก็ยืนยันชัดเจนว่าแนวเขตที่ดินของผู้ฟ้องคดีด้านทิศตะวันออกเป็น ถนนสาธารณะอยู่ใต้เป็นลำหัวยชันที่มีสภาพดีนั้น แม้แต่คณะกรรมการที่อำเภอเชียงยืน แต่ตั้งให้ออกไปสำรวจพื้นที่ซึ่งไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ฟ้องคดีและผู้ฟ้องคดี ก็ยังมีความเห็นว่า เป็นทางสาธารณะอยู่ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน มิใช่ลำหัวยชันตามที่ผู้ฟ้องคดี กล่าวอ้าง และนายอำเภอเชียงยืนก็มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕ แจ้งไปยัง ผู้ว่าราชการจังหวัดเช่นนั้น ข้อเท็จจริงจึงยุติว่าที่ดินบริเวณที่ผู้ฟ้องคดีขุดเป็นลำหัวยนั้น เป็นทางสาธารณะอยู่ที่ประชาชนใช้สัญจربไปมาร่วมกันเป็นเวลานานแล้ว ส่วนนายสันทัด ทับศรี เป็นเพียงนายช่างผู้ควบคุมงานก่อสร้างเท่านั้น ไม่ใช่คนในท้องถิ่น นายกองอินทร์ หาสุวอ

/เป็นผู้ประสานงาน...

เป็นผู้ประสานงานให้แก่นักการเมืองท้องถิ่นเพื่อให้ราษฎรลงชื่อในหนังสือยินยอมให้จัดทำโครงการนี้ ย่อมให้ถ้อยคำที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายผู้ถูกฟ้องคดี ส่วนถ้อยคำของนายศิริ แสนคำ สอดคล้องกับถ้อยคำของนายวิโรจน์ แสนคำ อธีตผู้ใหญ่บ้าน ที่ยืนยันว่ามีทางสาธารณากว้างประมาณ ๖ เมตร ใช้สัญจรได้ตลอดทั้งปีไม่มีน้ำท่วมขัง จะมีเฉพาะถนนบางปีที่มีน้ำไหลมาก เท่านั้น โดยไหลมาตามเส้นทางจากฝ่ายเดิมและที่นาของชาวบ้าน เนื่องจากพื้นที่ในบริเวณนี้ ลาดเทเล็กน้อยจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือลงสู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ น้ำที่ไหลมาจาก ดงกอลอที่อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือจึงไหล哺่านลำห้วยชัน ถนนสาธารณะที่พิพาท และที่นาของชาวบ้านลงสู่หนองเชียงยืน และการที่มีผู้ฟ้องคดีร้องเรียนเรื่องนี้เพียงรายเดียวันนี้ เพราะว่าราษฎรที่คัดค้านและไม่ยอมลงชื่อยินยอมหลายคนกล่าวอิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น ที่เสนอโครงการ จึงไม่ได้ร้องเรียนต่อจังหวัดมหาสารคาม ส่วนคำขอและคำยินยอมของราษฎรที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำมาอ้างนั้น เป็นเพียงพรรคพวกของผู้เสนอโครงการเท่านั้น มิได้เป็นราษฎรที่ได้รับประโยชน์โดยทั่วไป

ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลปกครองสูงสุด นายบุญเพชร ทองคำมา ได้ยื่นคำขอฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑ ข้อเข้ามาแทนที่นางคำพง ทองคำมา ผู้ฟ้องคดี โดยอ้างว่า นางคำพง ทองคำมา ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๗ และตนเป็นบุตรของนางคำพง ทองคำมา ศาลปกครองสูงสุดได้ส่งสำเนาคำขอและสำเนาพยานหลักฐานสนับสนุนคำขอตั้งกล่าวไว้ให้ผู้ถูกฟ้องคดีจัดทำคำคัดค้าน ผู้ถูกฟ้องคดี ยื่นคำแฉลงว่าไม่ประสงค์จะคัดค้านแต่อย่างใด ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วจึงมีคำสั่งอนุญาตให้นายบุญเพชร ทองคำมา เข้ามาแทนที่นางคำพง ทองคำมา ผู้ฟ้องคดี ตามที่ขอ

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของ ดุลการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแฉลงกรณ์ของดุลการผู้แฉลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี ก្នុយหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด พี.ที.ที. ให้ทำการก่อสร้างฝายน้ำลั่นคอนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกลำห้วยหน้าฝาย ณ บ้านเชียงยืน หมู่ที่ ๔ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยก่อสร้างฝายขนาดกว้าง ๘ เมตร สันฝายสูง ๑.๕ เมตร ผนังข้างสูง ๓ เมตร ตามแบบมาตรฐาน มข. ๒๕๒๗ จำนวน ๑ แห่ง

ศาลปกครองสูงสุด

๑๐ มิ.ย. ๒๕๕๒

/และชุดลอก...

และชุดลอกจำห้ายานาดปากกว้าง ๑๑ เมตร ยาว ๘๐๐ เมตร ลึก ๒ เมตร ลาดเอียง ๑ ต่อ ๒ บริมاءเดิน ๑๐,๕๖๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมป้ายโครงการจำนวน ๑ ป้าย ค่าจ้างจำนวน ๔๕๐,๐๐๐ บาท กำหนดงานแล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับจากวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ถึงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ และคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับงานจ้างเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๕ โดยผู้รับจ้างได้ส่งมอบงานล่าช้ากว่ากำหนดในสัญญาจ้าง เป็นระยะเวลาหนึ่งร้อยเก้าวัน เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเจ้าของที่นาตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๒๙ ระหว่าง ๕๖๔๑ IV ๙๔๑๖ เลขที่ดิน ๑๖ หน้าสำรวจ ๔๐๓๔ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เนื้อที่ประมาณ ๓๔ ไร่ ๑ งาน ๑๐ ตารางวา พบร่วมมือให้รุกล้ำเข้ามาในที่ดินของผู้ฟ้องคดีและนำดินที่ขุดมาถrew ในที่ดินของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวให้กลายเป็นลำห้วย โดยชุดที่ดินรุกล้ำเข้ามาด้านทิศตะวันออกของที่ดินแปลงดังกล่าวให้กลายเป็นลำห้วย โดยชุดที่ดินรุกล้ำเข้ามาในที่ดินของผู้ฟ้องคดีและนำดินที่ขุดมาถrew ในที่ดินของผู้ฟ้องคดีทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย จึงได้ร้องทุกข์ที่สถานีตำรวจนครบาลเชียงยืนและขอรังวัดสอบเขตที่ดินที่สำนักงานที่ดิน จังหวัดมหาสารคาม สาขาเชียงยืน ผลการรังวัดสอบเขตที่ดินปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีนำรังวัดแนวเขตที่ดินของผู้ฟ้องคดีที่ถูกบุกรุกทั้งในส่วนที่ถูกขุดเป็นลำห้วยและส่วนที่นำดินมากองเป็นคันของลำห้วย รวมเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๙๖ ตารางวา ส่วนผลการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจนายพากล่าวว่าผู้ที่ดำเนินการขุดลำห้วยดังกล่าว คือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ.ท.ท. ซึ่งรับจ้างผู้ถูกฟ้องคดีตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ผู้ฟ้องคดีได้ร้องเรียนเรื่องดังกล่าวไปยังนายอำเภอเชียงยืนและผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามจึงให้อำเภอเชียงยืนตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการตามคำสั่ง อำเภอเชียงยืน ที่ ๒๗๒/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าเดิมที่ดินที่ถูกขุดมีสภาพเป็นทางสาธารณะประโยชน์ แต่สภาพปัจจุบันกลับเป็นคลองสาธารณะประโยชน์ กว้างประมาณ ๕ เมตร ลึกประมาณ ๕ เมตร ยาวประมาณ ๘๐๐ เมตร ถึง ๑,๐๐๐ เมตร และทำเป็นฝายก้นน้ำ กว้างประมาณ ๘ เมตร ถึง ๑๒ เมตร โดยเป็นการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง ใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓

ศาลปกครองสูงสุด

๑๐ มิ.ย. ๒๕๕๒

/และไม่ได้...

และไม่ได้ขออนุญาตนายอำเภอท้องที่ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์โยชน์ หรือทางสาธารณณะโยชน์ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และนายอำเภอเชียงยืนได้มีหนังสือที่ว่าการอำเภอเชียงยืน ที่ มค ๐๗๑๙/๒๖๑๓ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๕๕ เรื่อง การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามดำเนินการตรวจสอบการจัดทำโครงการของผู้ถูกฟ้องคดีต่อไป ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดียังไม่แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำให้ทางสาธารณณะสามารถใช้สัญจรได้ดังเดิมและทำให้ที่นาของผู้ฟ้องคดีที่ถูกทำลายกลับคืนสู่สภาพเดิม ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการดำเนินการจนศาลมรับคำฟ้อง จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ค่าเสียโอกาสในการทำงาน จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี และการปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาทต่อครึ่งค่าเสียหายจากการที่ไม่อาจใช้ทางสาธารณณะขนส่งพืชผลทางการเกษตรออกสู่ตลาด และสัญจรอไปได้ เดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท นับจากวันที่ทางสาธารณณะถูกทำลายจนถึงวันฟ้อง จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท และค่าเสียหายจากการที่ที่ดินเสื่อมราคาของค่าวัมเป็นชุมชนเมือง และเสียโอกาสที่จะขายที่ดินได้ราคาดี เพราะทางสาธารณณะถูกทำลาย จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าธรรมเนียมศาลและค่าทนายความ ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีปรับสภาพที่นาของผู้ฟ้องคดีให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุด ให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการขอเปลี่ยนสภาพการใช้ทางสาธารณณะโยชน์ที่พิพากษาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๔๕๓ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ได้แก่ ค่าเสียหายจากการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องที่ดินจนถึงวันฟ้องคดีต่อศาล จำนวน ๕,๕๕๐ บาท และค่าเสียหายจากการเสียโอกาสในการทำงาน จำนวน ๕,๓๘๕.๖๐ บาท กับคืนค่าธรรมเนียมศาลให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามส่วนของการชนะคดี คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก ผู้ฟ้องคดีและผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยสองประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีจัดทำโครงการก่อสร้างฝายน้ำลั่นคอนกรีตเสริมเหล็กและขุดลอกลำหัวยหน้าฝาย ณ บ้านเชียงยืน

/หน้าที่ ๔...

หมู่ที่ ๔ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ และประเด็นที่สอง ค่าเสียหายที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดให้แก่ผู้ฟ้องคดีถูกต้อง และเหมาะสมแล้วหรือไม่ หากไม่ถูกต้องและเหมาะสม ผู้ถูกฟ้องคดีต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพียงได้

ประเด็นที่หนึ่ง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีจัดทำโครงการก่อสร้างฝายน้ำลัน คอนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกลำหัวยาน้ำฝาย ณ บ้านเชียงยืน หมู่ที่ ๔ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๑๓๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น (๑) ที่ดินกรร่างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้คนอาศัยหรือท่องเที่ยวอักลัมมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน (๒) ทรัพย์สินสำหรับผลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ขยายตั้ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ (๓) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือเรม อาวุธยุทธภัณฑ์ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สำนักงานที่ดิน จังหวัดมหาสารคามมีหนังสือ ที่ มค ๐๐๑๙/๙๐๙๑ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ เรื่อง ชี้แจงข้อเท็จจริง จัดส่งสำเนาโอนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๒๘ พร้อมระหว่าง ๕๖๔๑ IV ๙๙๑๖ ที่ลงตำแหน่งโอนดที่ดินแปลงดังกล่าว และชี้แจงต่อศาลปกครองชั้นต้นว่าโอนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๒๘ อยู่ติดกับทางสาธารณประโยชน์หรือถนนสาธารณะ ซึ่งปรากฏตามรูปแผนที่ในโอนดที่ดิน และระหว่าง ๕๖๔๑ IV ๙๙๑๖ ว่าด้านทิศตะวันออกของโอนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๒๘ เป็นทางสาธารณประโยชน์ตลอดแนวไปบรรจบกับทางสาธารณประโยชน์ด้านทิศเหนือของที่ดิน แปลงดังกล่าว โดยโอนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๒๘ เป็นการออกโอนดที่ดินสำหรับที่ดินที่มีหนังสือรับรอง การทำประโยชน์ซึ่งใช้ระหว่างรูปถ่ายทางอากาศตามมาตรา ๕๙ ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ใช้เนื้อที่ตาม น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๑๔๖๐ ตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ออกให้เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๘ และคณะกรรมการตามคำสั่งอำเภอเชียงยืน ที่ ๒๗๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อนายอำเภอเชียงยืน ว่าเดิมที่ดินบริเวณที่ผู้ถูกฟ้องคดีจัดทำโครงการก่อสร้างฝายน้ำลัน คอนกรีตเสริมเหล็ก และชุดลอกลำหัวยาน้ำฝาย ณ บ้านเชียงยืน มีสภาพเป็นทางสาธารณประโยชน์ แต่ปัจจุบัน มีสภาพเป็นคลองสาธารณะประโยชน์ ซึ่งนายอำเภอเชียงยืนได้มีหนังสือที่ว่าการอำเภอเชียงยืน ที่ มค ๐๗๑๙/๒๖๑๓ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร

ศาลปกครองสูงสุด

๑๐ ม.ค. ๒๕๕๒

/แจ้งให้ผู้ว่า...

แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามดำเนินการตรวจสอบการจัดทำโครงการของผู้ถูกฟ้องคดีต่อไป นอกจากนั้น ถ้อยคำของนายเฉลียว มหาชัย กำหนดตามฉบับลงเชียงยืน ที่ให้ถ้อยคำในการรังวัดสอบเขตที่ดินของผู้ฟ้องคดี และถ้อยคำของพยาน คือ นายวิโรจน์ แสนคำ อตีดผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบลเชียงยืน และนายศิริ แสนคำ ซึ่งมีที่นาอยู่ทางด้านทิศเหนือของที่นาของผู้ฟ้องคดี ที่ให้ถ้อยคำต่อศาลปกครองชั้นต้น ต่างก็ยืนยันว่าที่ดินของผู้ฟ้องคดีทางด้านทิศตะวันออกติดกับทางสาธารณูปโภคชั้นต้น จึงรับฟังได้ว่าที่ดินของผู้ฟ้องคดีตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๗๙ ด้านทิศตะวันออกติดกับทางสาธารณูปโภคชั้นต้นเป็นสาธารณูปโภคชั้นต้นของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามนัยมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างมาในคำอุทธรณ์ว่า สภาฯ กล่าวถูกทางสาธารณูปโภคชั้นต้นของที่ดินของผู้ฟ้องคดี คือ ลำห้วยชันซึ่งตื้นเขินจนมีสภาพคล้ายทางสาธารณูปโภคชั้นต้น โดยอ้างเหตุผลว่ามีการก่อสร้างฝายเดิมไว้ทางทิศเหนือของที่ดินของผู้ฟ้องคดีโดยข้าม界址เชียงยืนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ก็ตี หรือในฤดูฝนน้ำจากลำห้วยชันได้ไหลลงสู่หนองเชียงยืนที่อยู่ทางทิศใต้ของที่ดินของผู้ฟ้องคดี ตามเส้นทางจากฝายเดิมมายังฝายที่ก่อสร้างใหม่ก็ตี หรือสภาพพื้นดินบริเวณดังกล่าวเป็นดินทรายห้องหัวยกตี รวมทั้งมีผู้ฟ้องคดีเพียงรายเดียวที่ร้องเรียนเรื่องนี้ก็ตี จึงฟังไม่เข้า

เมื่อฟังได้ว่าด้านทิศตะวันออกของโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๑๐๗๙ ติดกับทางสาธารณูปโภคชั้นต้นของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามนัยมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีจัดทำโครงการก่อสร้างฝายน้ำลั่นคอนกรีตเสริมเหล็กและขุดลอกลำห้วยหน้าฝาย ณ บ้านเชียงยืน โดยการขุดทางสาธารณูปโภคชั้นต้นกล่าวเป็นลำห้วยและก่อสร้างฝายน้ำลั่นเพื่อกักเก็บน้ำไว้ให้ประชาชนใช้ในช่วงฤดูแล้ง และช่วยระบายน้ำลงสู่หนองเชียงยืนในช่วงฤดูน้ำหลาก หรือฤดูฝนเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่บริเวณใกล้เคียง จึงเป็นการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคชั้นต้นของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณูปโภคชั้นต้น ซึ่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคชั้นต้นของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณูปโภคชั้นต้น อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณูปโภคชั้นต้นของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณูปโภคชั้นต้น อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง ไว้ว่า ผู้ขอจะต้องเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดิน และมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนา

/ เป้าใช้เพื่อสาธารณูปโภค...

ไปใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ โดยให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อจังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่พร้อมเอกสารหลักฐาน เมื่อจังหวัดได้รับคำขอแล้วต้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินและพิจารณาความเหมาะสมสมพร้อมทั้งผลกระทบในด้านต่างๆ และขอทราบความเห็นไปยังส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ผังเมือง การจราจร รวมทั้งขอทราบความเห็นไปยังองค์การปกครองท้องถิ่น อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขตท้องที่ที่ดินตั้งอยู่และผู้มีหน้าที่ดูแลพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณาแล้วรวมความเห็นของคณะกรรมการ ความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง รายงานพร้อมเสนอความเห็นไปให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาอนุมัติต่อไป แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้จัดทำโครงการก่อสร้างฝายน้ำลันคอนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกลำหัวยหน้าฝาย ณ บ้านเชียงยืน โดยดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าว กรณีจึงเป็นการกระทำโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ สำหรับการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ความไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ด้วย การดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ ดังนั้น จึงยังไม่ควร พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการปรับสภาพที่ดินที่พิพากษานอกในคดีนี้ให้กลับคืนเป็น ทางสาธารณประโยชน์ในทันที เนื่องจากการให้ผู้ถูกฟ้องคดีปรับสภาพที่ดินที่พิพากษานอกในคดีนี้ ให้กลับคืนเป็นทางสาธารณประโยชน์ในทันทีทั้งที่ยังสามารถดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ ดังกล่าวได้จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะทั้งในแรงบประมาณ ที่ใช้ในการจัดทำโครงการนี้และที่จะต้องใช้ในการปรับสภาพที่ดิน และประโยชน์ ของประชาชนที่ได้ใช้ประโยชน์จากโครงการนี้ ซึ่งไม่คุ้มกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการ ทำให้ที่ดินที่เป็นลำหัวยศึกสภาพเป็นทางสาธารณประโยชน์ แต่สมควรให้ผู้ถูกฟ้องคดี ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ ก่อน ต่อเมื่อกระทรวงมหาดไทยไม่อนุมัติจึงค่อยให้ดำเนินการปรับสภาพที่ดิน ที่ชุดลอกลำหัวยศึกสภาพในคดีนี้ให้กลับคืนเป็นทางสาธารณประโยชน์ดังเดิม

/ประเด็นที่สอง...

ประเด็นที่สอง ค่าเสียหายที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดให้แก่ผู้ฟ้องคดี ถูกต้องและเหมาะสมแล้วหรือไม่ หากไม่ถูกต้องและเหมาะสม ผู้ถูกฟ้องคดีต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพียงได้

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ค่าสินใหม่ทดแทนจะพึงใช้โดยสถานได เพียงได้นั้น ให้ศาลมิจัย ตามควรแก่พุทธิการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด และวรรคสอง บัญญัติว่า อนึ่ง ค่าสินใหม่ทดแทนนั้นได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิดหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใดๆ อันได้ก่อขึ้นนั้นด้วย เมื่อปรากฏว่าไม่มีค่ารถน้ำมันฝ่ายใดอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นในประเด็นที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัด พ.ท.ท. ให้ดำเนินการตามโครงการก่อสร้างฝายน้ำลั่นคอนกรีตเสริมเหล็กและชุดลอกลำหัวยาน้ำฝาย ณ บ้านเชียงยืน ซึ่งผู้รับจ้างได้ชุดลอกลำหัวรุกล้ำเข้ามาในที่นาของผู้ฟ้องคดีและนำติน้ำชุดขึ้นมาในที่นาของผู้ฟ้องคดี รวมเป็นเนื้อที่ ๑ ไร่ ๓ งาน ๙๖ ตารางวา เป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดี และผู้ถูกฟ้องคดีต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินใหม่ทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นอันยุติตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรังวัดสอบเขตที่ดินของผู้ฟ้องคดีเพื่อให้ทราบจำนวนเนื้อที่ดินที่ถูกรุกล้ำดังกล่าวจึงเป็นความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับอันเกิดจากการกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดี และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรังวัดสอบเขตที่ดินย่อมมิใช่มีเพียงค่ารังวัดที่ดิน จำนวน ๕,๔๖๐ บาท ที่มีใบเสร็จรับเงินจากสำนักงานที่ดินเท่านั้น หากแต่ยังมีค่าพาหนะในการติดต่อกับสำนักงานที่ดินและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอื่นๆ อีกแต่ในส่วนของการดำเนินคดีอาญาและการฟ้องคดีต่อศาลนั้น แม้ผู้ฟ้องคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ไปจริงดังที่อุทธรณ์มาก็ตาม แต่ก็เป็นพึงย่อมค่าใช้จ่ายที่ผู้ฟ้องคดีต้องจ่ายเพื่อการรักษาประโยชน์ของผู้ฟ้องคดีเท่านั้น มิใช่ความเสียหายโดยตรงที่เกิดจากการกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดีดังนั้น จึงเห็นสมควรกำหนดค่าเสียหายจากการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องที่ดินจนถึงวันฟ้องคดีต่อศาลให้แก่ผู้ฟ้องคดีเพิ่มจากที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดให้อีก จำนวน ๓,๐๐๐ บาท สำหรับค่าเสียโอกาสในการทำงานที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอห้ามคำฟ้อง จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ต่อปี นั้น ย่อมมิใช่หมายความว่าผู้ฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายส่วนนี้เพียงปีที่เกิดเหตุละเมิดและฟ้องคดีเพียงปีเดียวดังที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัย และผู้ฟ้องคดีขอบที่จะได้รับค่าเสียหายส่วนนี้นับแต่วันทำละเมิดจนกว่าจะอยู่ในวิสัยที่จะทำนาได้ดังเดิม อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ฟ้องคดี

/มีคำขอ...

มีคำขอค่าเสียหายดังกล่าวในชั้นอุทธรณ์เพียงสามปี ปีละ ๕,๓๙๕.๖๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๖,๑๕๖.๘๐ บาท โดยที่ผู้ถูกฟ้องคดีก็มิได้โต้แย้งเรื่องจำนวนค่าเสียหายต่อไป จึงเห็นสมควรกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดี จำนวน ๑๖,๑๕๖.๘๐ บาท ตามที่ขอ ส่วนค่าเสียโอกาสจากการปลูกผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท ต่อครั้ง นั้น ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้จัดส่งบันทึกถ้อยคำของราชภารที่มีที่นาอยู่ใกล้เดียงบริเวณที่มีการขุดลอกลำหัวยตามเอกสารแนบท้ายคำให้การเพิ่มเติม จำนวน ๔ คน ซึ่งต่างยืนยันว่าผู้ฟ้องคดีไม่เคยปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าวแต่อย่างใด จึงพังไม่ได้ว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายดังกล่าว การที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่กำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ ให้แก่ผู้ฟ้องคดีจึงชอบแล้ว สำหรับค่าเสียหายจากการที่ไม่อาจใช้ทางสาธารณูปโภคน้ำประปาได้ ๑๐,๐๐๐ บาท นับจากวันที่ทางสาธารณูปโภคทำลายจนถึงวันฟ้องเป็นเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท นั้น เมื่อศาลมีคำสั่งให้ยกไปตรวจบริเวณสถานที่พิพากษาแล้วปรากฏว่าผู้ฟ้องคดียังใช้ทางสาธารณูปโภคน้ำประปาได้ ทั้งยังปรากฏด้วยว่ายังมีทางสาธารณูปโภคเส้นอื่น ที่ผู้ฟ้องคดีสามารถใช้สัญจรเข้าออกที่นาของตนเองได้อよอุ่นก็ด้วย จึงพังไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดี ได้รับความเสียหายโดยไม่มีทางเข้าออกที่นาของตนเลย การที่ศาลมีคำสั่งไม่กำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดี จึงชอบแล้ว และสำหรับค่าเสียหายจากการที่ที่ดินของผู้ฟ้องคดีเสื่อมราคากลางๆ ของความเป็นชุมชนเมืองและเสียโอกาสที่จะขายที่ดินได้ราคาดี เพราะทางสาธารณูปโภคทำลาย เป็นเงิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท นั้น เห็นว่า ความเสียหาย ดังกล่าวหากเกิดขึ้นจริงตั้งที่อ้าง ก็มิใช่ความเสียหายซึ่งตามปกติธรรมดาย่อมเกิดขึ้น หรือเป็นผลโดยตรงจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีขุดถนนสาธารณะเป็นลำหัวย อันเป็นการเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะอย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง โดยไม่ดำเนินการตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับ พลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณะอย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อนัดดังเช่นการที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำดินที่ขุดขึ้นมาถมในที่นาของผู้ฟ้องคดีจนเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีไม่อาจทำงานได้แต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจเรียกร้องค่าเสียหายในส่วนนี้ได้ ที่ศาลมีคำสั่งชั้นต้นไม่กำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ให้แก่ผู้ฟ้องคดีนั้น ชอบแล้ว อุทธรณ์ ของผู้ฟ้องคดีประเด็นนี้ฟังขึ้นบางส่วน

/พิพากษา...

พิพากษาแก่ค้ำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ผู้ถูกฟ้องคดีไปดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๓ ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา หากไม่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยก็ให้ดำเนินการปรับสภาพที่ดินที่ขุดลอกล้ำหัวยที่พิพากษานัดที่นี้ให้เป็นทางสาธารณะประโยชน์ดังเดิมภายใต้หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการไม่อนุมัติของกระทรวงมหาดไทย และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายจากการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องที่ดินจนถึงวันฟ้องคดีต่อศาล จำนวน ๘,๕๖๐ บาท และค่าเสียหายจากการเสียโอกาสในการทำงาน จำนวน ๑๖,๑๕๖.๙๐ บาท ให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายใต้กฎหมายเดียวกันและสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา กับให้คืนค่าธรรมเนียมศาลให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามส่วนของการชนะคดี นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลมีคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

นายวรวงศ์ วิศรุตพิชญ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายดำรง วัฒนเสิงหะ^๑
ตุลาการหัวหน้าคณะกรรมการศาลปกครองสูงสุด

นายชาญชัย แสงวงศ์^๒
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายวิษณุ วรัญญู^๓
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายราวนุช ศิริยุทธวัฒนา^๔
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการผู้แต่งคดี : นายบุญอนันต์ วรรณพานิชย์

ศาลปกครองสูงสุด
๑๐ ส.ค. ๒๕๕๒

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อให้มีความเหมาะสมสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นการลดขั้นตอนในการปฏิบัติราชการ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความรวดเร็ว เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดินของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๕ และ มาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะกรรมการปฏิริบุคคล ฉบับที่ ๓๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้วัดต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๔ การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง หมายถึง การนำที่สาธารณะประโยชน์ที่ราชภูมิได้ใช้ร่วมกันเพื่อประโยชน์อย่างหนึ่ง ซึ่งหมดความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างนั้น หรือที่ดินดังกล่าวเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ต่างไปจากเดิม โดยนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาให้ราชภูมิได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นอีกอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์สาธารณะ เช่น ถนน ทางหลวง หรือคลองสาธารณะประโยชน์ที่ดินเขินไม่สามารถใช้สัญจร หรือใช้ในการระบายน้ำได้ให้เป็นทางสาธารณะ หรือคลองสาธารณะ หรือนำที่ทำเลเลี้ยงสัตว์มาพัฒนา เป็นสวนสาธารณะ หรือลานกีฬา เป็นต้น ในการนี้มีการถอนกำแพง หรือคลองสาธารณะ ต้องคำนึงถึงการระบายน้ำเป็นสำคัญ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอุทกภัยตามมาในอนาคต

ข้อ ๕ ผู้ขอต้องเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ในกรณีจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่ สำหรับที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานดังนี้

(๑) แผนงาน/โครงการ เหตุผลความจำเป็น วัตถุประสงค์ และรายละเอียดงบประมาณ
ที่ดำเนินการ

(๒) รูปแบบที่และเนื้อที่ตามหลักวิชาการแผนที่ โดยให้ผู้ขอประสานผู้ดูแลรักษาเพื่อยื่น
คำขอรังวัดจัดทำแผนที่ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือสำนักงานที่ดินส่วนแยก
แล้วแต่กรณี

(๓) กรณีขอเปลี่ยนสภาพที่ดินบางส่วน และที่ดินที่ขอเปลี่ยนสภาพมีหนังสือสำคัญ
สำหรับที่หลวง ให้หมายสีแสดงแนวเขต ระบุเนื้อที่ที่ขอเปลี่ยนสภาพและเนื้อที่คงเหลือ ให้ปรากฏในสำเนา
รูปแบบที่หลังหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงด้วย

(๔) แผนผังรายละเอียดการใช้ที่ดินและภาพถ่ายสีบริเวณที่ดินที่จะดำเนินการ

(๕) แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของที่ดินที่ขอเปลี่ยนสภาพ สถานที่สำคัญ และเส้นทาง
คมนาคมบริเวณใกล้เคียงโดยรอบ

(๖) สำเนาระวางแผนที่ สำเนาระวางแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ หรือสำเนาระวางรูปถ่าย
ทางอากาศแล้วแต่กรณี หมายสีแสดงตำแหน่งที่จะดำเนินการ

(๗) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศาตรส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดิน
ข้อ ๖ เมื่อจังหวัด หรือกรุงเทพมหานครได้รับคำขอแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งคณะกรรมการ
ตรวจสอบและสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของที่ดินว่าได้ส่วนหัวห้ามให้เป็นที่ดินสำหรับ
ใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ หากมีการส่วนหัวห้าม เป็นการส่วนหัวห้ามตามบทกฎหมายใด หัวห้ามไว้
เพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด ราชบูรณะใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนหรือไม่ หากเคยมีการใช้ประโยชน์ร่วมกัน
ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด และราชบูรณะไม่ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างนั้นมาตั้งแต่เมื่อใด
 เพราะเหตุใด ปัจจุบันสภาพที่ดินเป็นอย่างไร มีผู้ครอบครองทำประโยชน์ทั้งที่ขอบและไม่ขอบด้วยกฎหมาย
หรือไม่ อย่างไร และพิจารณาความเหมาะสมสมตลอดจนผลกระทบในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ความเห็น
ต่อการเปลี่ยนสภาพที่ดิน

(๒) ขอความเห็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ผังเมือง การจราจร
เช่น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมเจ้าท่า
สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร รวมทั้งขอความเห็นผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน
ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดประชุมราษฎรที่ได้เคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน
และขอความเห็นสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะขัดข้อง หรือมีความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดิน
อย่างไร หรือไม่

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาการอนุมัติการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

(ก) ในเขตจังหวัดอืนนอกจากกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดจังหวัด เป็นกรรมการ

(๓) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ปั๊บคับการ...

(๔) ผู้บังคับการตำรวจนครบาลจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการสำนักงานคลประทานพื้นที่	เป็นกรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค/สาขา	เป็นกรรมการ
(๘) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๙) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิจกรรมท้องที่ที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๑๐) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๑๑) หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดินสำนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการ
และเลขานุการ
(๑๒) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย	
(๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	เป็นประธานกรรมการ
(๒) ผู้แทนกรรมการปกครอง	เป็นกรรมการ
(๓) ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง	เป็นกรรมการ
(๔) ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร	เป็นกรรมการ
(๕) ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เป็นกรรมการ
(๖) ผู้แทนกรมชลประทาน	เป็นกรรมการ
(๗) ผู้แทนกรมเจ้าท่า	เป็นกรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการเขตที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๙) เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร	เป็นกรรมการ
(๑๐) ข้าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง	เป็นกรรมการ
และเลขานุการ
- โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการอนุมัติการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

ข้อ ๔ ให้รวบรวมข้อเท็จจริง ความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามข้อ ๖ และความเห็นของคณะกรรมการ ตามข้อ ๗ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้อง รายงานพร้อมเสนอความเห็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

ข้อ ๕ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

- (ก) กรณีอนุมัติให้ดำเนินการดังต่อไปนี้
- (๑) แจ้งทบทวนการเมืองผู้ขอทราบ
- (๒) แจ้งหน่วยงานผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันทราบ

(๓) กรณีมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือพระบรมราชูปถัมภ์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ฯ ให้หมายเหตุด้วยอักษรเสียงดังว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้อ่านมติให้ (ทบทวนการเมืองผู้ชี้ช่อง) เปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์เมื่อวันที่ .. เดือน พ.ศ. (หากเปลี่ยนสภาพที่ดินบางส่วนให้ระบุเนื้อที่ที่ขอเปลี่ยนสภาพและเนื้อที่คงเหลือด้วย) แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามพร้อมวัน เดือน ปี กำกับไว้” พร้อมทั้งลงระหว่างแผ่นที่ให้ครบถ้วน และรายงานการหมายเหตุหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือพระบรมราชูปถัมภ์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ฯ ให้กรมที่ดินทราบ

(๔) กรณีสั่งการเป็นอย่างอื่นให้แจ้งทบทวนการเมืองผู้ชี้ช่อง และหน่วยงานผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันทราบ

(ค) ให้จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ปิดประกาศการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พร้อมแผนที่แสดงเขตที่ดินแบบท้าย ให้ราษฎรทราบภายในเดือนนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติ ประกาศนั้นให้ปิดในที่เปิดเผย สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือสำนักงานที่ดินส่วนแยก ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือสำนักงานเขต ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในท้องที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ และในบริเวณที่ดินที่ได้รับอนุมัติ แห่งละ ๑ ฉบับ

ข้อ ๑๐ กรณีที่ทบทวนการเมืองเข้าไปดำเนินการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยไม่ปรากฏว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางในการเปลี่ยนสภาพที่ดิน ให้ทบทวนการเมืองดังกล่าวดำเนินการตามระเบียบนี้ก่อน ต่อเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่อนุมัติ จึงดำเนินการแก้ไขที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันให้กลับสู่สภาพเดิม

ข้อ ๑๑ บรรดาคำขออนุญาตซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการในขั้นตอนใดก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นตามขั้นตอนนั้น สำหรับขั้นตอนต่อไปให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ โดยให้มีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหา รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(นายอนุพัน ชาญวีรภูล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๗ เพื่อให้มีความเหมาะสมสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นการลดขั้นตอนในการปฏิบัติราชการ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยความรวดเร็ว เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดินของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๔ และมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๔ การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง หมายถึง การนำที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ราชภูมิได้ใช้ร่วมกันเพื่อประโยชน์อย่างหนึ่ง ซึ่งหมดความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างนั้น หรือที่ดินดังกล่าวเปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ต่างไปจากเดิม โดยนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาให้ราชภูมิได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นอีกอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์สาธารณะ เช่น ถนนสาธารณะ หรือคลองสาธารณะที่ดินไม่สามารถใช้สัญจร หรือใช้ในภาระบาน้ำได้ให้เป็นทางสาธารณะ หรือนำที่ทำเลเลี้ยงสัตว์มาพัฒนา เป็นสวนสาธารณะ หรือลานกีฬา เป็นต้น ในกรณีที่มีการถนนสาธารณะ หรือคลองสาธารณะที่ดิน ต้องคำนึงถึงการระบายน้ำเป็นสำคัญ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอุทกภัย ตามมาในอนาคต

ข้อ ๕ ผู้ขอต้องเป็นทบวงการเมืองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ในกรณีจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอ เป็นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งที่ดินตั้งอยู่ สำหรับที่ดินในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร พร้อมด้วยเอกสารหลักฐาน ดังนี้

(๑) แผนงาน/โครงการ เหตุผลความจำเป็น วัตถุประสงค์ และรายละเอียดงบประมาณ ที่ดำเนินการ

(๒) รูปแบบที่แลนเนื้อที่ตามหลักวิชาการแผนที่ โดยให้ผู้ขอประสานผู้ดูแลรักษาเพื่อยื่น คำขอรังวัดจัดทำแผนที่ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือสำนักงานที่ดินส่วนแยก แล้วแต่กรณี

(๓) กรณีขอเปลี่ยนสภาพที่ดินบางส่วน และที่ดินที่ขอเปลี่ยนสภาพมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ให้หมายสีแสดงแนวเขต ระบุเนื้อที่ที่ขอเปลี่ยนสภาพและเนื้อที่คงเหลือ ให้ปรากฏในสำเนารูปแบบที่ หลังหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงด้วย

(๔) แผนผังรายละเอียดการใช้ที่ดินและภาพถ่ายสีบริเวณที่ดินที่จะดำเนินการ

(๕) แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งของที่ดินที่ขอเปลี่ยนสภาพ สถานที่สำคัญ และเส้นทางคมนาคม บริเวณใกล้เคียงโดยรอบ

(๖) สำเนาระวางแผนที่ สำเนาระวางแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ หรือสำเนาระวางรูปถ่าย ทางอากาศ แล้วแต่กรณี หมายสีแสดงตำแหน่งที่จะดำเนินการ

(๗) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศาตร่าส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดิน

ข้อ ๖ เมื่อจังหวัด หรือกรุงเทพมหานครได้รับคำขอแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของที่ดินว่าได้ส่วนหувัمامให้เป็นที่ดินสำหรับ ใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ หากมีการส่วนหувัمام เป็นการส่วนหувัمامตามบทกฎหมายใด หувัمامไว้ เพื่อการใด ตั้งแต่เมื่อใด ราชภูมิเดยใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนหรือไม่ หากเคยมีการใช้ประโยชน์ ร่วมกัน ใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด และราชภูมิไม่ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน อย่างนั้นมาตั้งแต่เมื่อใด เพราะเหตุใด ปัจจุบันสภาพที่ดินเป็นอย่างไร มีผู้ครอบครองทำประโยชน์ ทั้งที่ชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร และพิจารณาความเหมาะสมลดลงผลกระทบ ในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ความเห็น ต่อการเปลี่ยนสภาพที่ดิน

(๒) ขอความเห็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ผังเมือง การจราจร เช่น สำนักงานโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมเจ้าท่า สำนักงานโยบายและแผนการขนส่งและจราจร รวมทั้งขอความเห็นผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อประกอบการพิจารณา

(๓) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดประชุมราษฎรที่ได้เคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน และขอความเห็นสภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะขัดข้อง หรือมีความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินอย่างไร หรือไม่

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาการอนุมัติการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

(ก) ในเขตจังหวัดอื่นนอกจกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด	เป็นประธานกรรมการ
(๒) ปลัดจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๓) โยธาธิการและปั้งเมืองจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๔) ผู้บังคับการตำรวจนครบาลจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานพื้นที่	เป็นกรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค/สาขา	เป็นกรรมการ
(๘) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๙) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิจอำเภอแห่งท้องที่ที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๑๐) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการ
(๑๑) หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดิน
สำนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นกรรมการ
และเลขานุการ

(ข) ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร	เป็นประธานกรรมการ
(๒) ผู้แทนกรรมการปกครอง	เป็นกรรมการ
(๓) ผู้แทนกรมโยธาธิการและปั้งเมือง	เป็นกรรมการ
(๔) ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผน
การขนส่งและจราจร	เป็นกรรมการ
(๕) ผู้แทนสำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เป็นกรรมการ
(๖) ผู้แทนกรมชลประทาน	เป็นกรรมการ

(๗) ผู้แทนกรรมเจ้าท่า	เป็นกรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการเขตที่เกี่ยวข้อง	เป็นกรรมการ
(๙) เจ้าพนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร	เป็นกรรมการ
(๑๐) ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง	เป็นกรรมการ และเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการอนุมัติ การเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง

ข้อ ๘ ให้ร่วบรวมข้อเท็จจริง ความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๖ และความเห็นของคณะกรรมการตามข้อ ๗ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้อง รายงานพร้อมเสนอความเห็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

ข้อ ๙ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(ก) กรณีอนุมัติให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งทบทวนการเมืองผู้ขอทราบ

(๒) แจ้งหน่วยงานผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันทราบ

(๓) กรณีมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ให้หมายเหตุด้วยอักษรสีแดงว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้อนุมัติให้ (ทบทวนการเมืองผู้ขอ) เปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์เมื่อวันที่ .. เดือน พ.ศ. (หากเปลี่ยนสภาพที่ดินบางส่วนให้ระบุเนื้อที่ที่ขอเปลี่ยนสภาพและเนื้อที่คงเหลือด้วย) และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามพร้อมวัน เดือน ปี กำกับไว้” พร้อมทั้งลงลายเซ็นที่ให้ครบถ้วน และรายงานการหมายเหตุหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หรือทะเบียนที่ดินสาธารณะประโยชน์ให้กรมที่ดินทราบ

(ข) กรณีสั่งการเป็นอย่างอื่นให้แจ้งทบทวนการเมืองผู้ขอ และหน่วยงานผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันทราบ

(ค) ให้จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ปิดประกาศการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จากการใช้เพื่อสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นอีกอย่างหนึ่ง พร้อมแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้าย ให้ราชภัฏทราบภายในเดือนนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติประกาศนั้นให้ปิดในที่เปิดเผยแพร่ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือ

สำนักงานที่ดินส่วนแยก ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือสำนักงานเขต ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในท้องที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่และในบริเวณที่ดินที่ได้รับอนุมัติ แห่งละ ๑ ฉบับ

ข้อ ๑๐ กรณีที่ทบทวนการเมืองเข้าไปดำเนินการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยไม่ปรากฏว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางในการเปลี่ยนสภาพที่ดิน ให้ทบทวนการเมืองดังกล่าวดำเนินการตามระเบียบนี้ก่อน ต่อเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่อนุมัติ จึงดำเนินการแก้ไขที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง ใช้ร่วมกันให้กลับสู่สภาพเดิม

ข้อ ๑๑ บรรดาคำขออนุญาตซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการในขั้นตอนได้ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นตามขั้นตอนนั้น สำหรับขั้นตอนต่อไปให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ โดยให้มีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหา รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

อนุทิน ชาญวีรภูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

